

The Clash of Dignities

Rabbi Shmuel Silber

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יט עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: המוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק, מאי טעמא - אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' - כל מקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב.

2. רא"ש מסכת ברכות פרק ג סימן יב

יב אמר רב יהודה אמר רב המוצא כלאים בבגדו פושטו ואפי' בשוק שנא' אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום שיש חלול ה' אין חולקין כבוד לרב.

3. רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה כט

הרואה כלאים של תורה על חבירו אפילו היה מהלך בשוק קופץ לו וקורעו עליו מיד, ואפילו היה רבו שלמדו חכמה, שאין כבוד הבריות דוחה איסור לא תעשה המפורש בתורה, ולמה נדחה בהשב אבדה מפני שהוא לאו של ממון, ולמה נדחה בטומאת מת הואיל ופרט הכתוב ולאחותו, מפי השמועה למדו לאחותו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה, אבל דבר שאיסורו מדבריהם הרי הוא נדחה מפני כבוד הבריות בכל מקום, ואף על פי שכתוב בתורה לא תסור מן הדבר הרי לאו זה נדחה מפני כבוד הבריות, לפיכך אם היה עליו שעטנו של דבריהם אינו קורעו עליו בשוק ואינו פושטו בשוק עד שמגיע לביתו ואם היה של תורה פושטו מיד.

4. שולחן ערוך יורה דעה הלכות כלאי בגדים סימן שג סעיף א

הרואה כלאים של תורה על חבירו, אפילו היה מהלך בשוק, היה קופץ לו וקורעו מעליו מיד, ואפילו היה רבו. (וי"א ב דאם היה הלובש שוגג, ג אין צ"ל בשוק, דמשום כבוד הבריות ישתוק, ואל יפרישנו משוגג) (טור בשם הרא"ש). ואם היה של דבריהם, אינו קורעו מעליו א] ואינו פושטו בשוק, עד שמגיע לביתו. (וכן בבית המדרש אין צריך למהר לצאת) (טור). ואם היה של תורה, פושטו מיד.

5. ש"ך יורה דעה סימן שג ס"ק ב

ב דאם היה הלובש שוגג - דהיינו שאינו יודע כלל שהוא כלאים

6. ש"ך יורה דעה סימן שג ס"ק ג

ג אין צריך לומר לו בשוק - עד שיגיע לביתו:

7. ערוך השולחן יורה דעה סימן שג סעיף ב

ואין ללמוד מזה לשארי איסורים כשראובן יודע ששמעון עובר איסור תורה ושמעון שוגג בדבר שא"צ להגיד לו דשאני הכא שהוא לשעה קלה דכשיבא לביתו יגיד לו ויפשוט אבל באיסור תמידי מחוייב להגיד לו [נוב"י סל"ה] ואפילו באיסור דרבנן תמידי נ"ל דמחוייב להגיד לו ואין למנוע מצד כבוד הבריות

8. תרומת הדשן סימן רפה

א. שאלה: כהן שוכב על מטתו ופשט כל בגדיו כדרך העולם, ופתאום קראו לו ואמרו אחד מת באהל צריך הוא לקפוץ ערום ממש ולרוץ חוץ לאהל כדי שלא ישהה בטומאה, או שרי משום כבוד הבריות לשהות באהל עד אשר ילבוש מקצת בגדים?

ב. תשובה: יראה דמשום כבוד הבריות לא נעשה שום איסור דאורייתא, כדאיתא בהדיא בגמרא פ' מי שמתו / ברכות יט ע"ב / ושיהוי בטומאת אהל המת לכהן איסור דאורייתא ... אמנם אותם שקוראים לכהן לקום ולצאת יזהרו בתחילה שלא יגידו לו מיד שיש מת באהל, אלא יקראו לו בסתם לקום ולצאת אליהם וכשילבוש יגידו לו, ובדרך זה שרי משום כבוד הבריות. ואף על פי שמניחים אותו שוהה בטומאה הואיל והוא לא ידע ושוגג הוא שרי. וכה"ג כתב ביורה דעה בשם אשירי, וכן כתב אשירי גופיה בהלכות כלאים אף על גב דהמוצא כלאים דאורייתא בלבוש חבירו פושטו ממנו אפילו בשוק דכבוד הבריות לא דחי איסור דאורייתא, מ"מ היינו דווקא אם הלובש יודע שהוא כלאים ואינו חושש בעבירה, אבל אם הוא שוגג א"צ לפושטו ממנו משום כבוד הבריות, והיינו ממש כנדון דידן, הנראה לע"ד כתבתי.

Rabbi Israel ben Petachyah Isserlein was born in Regensburg, Germany in 1390, and served as chief rabbi of Vienna-Neustadt, Austria. The yeshiva which he established was recognized as a major center of Jewish learning, and many questions were referred to him. His decisions served as an important source for halachic practice among Ashkenazic Jewry, and many of these decisions were codified in R. Joseph Caro's Shulchan Aruch. His student and biographer, Rabbi Joseph ben Moses, quotes many of his practices. Rabbi Israel died in Vienna-Neustadt in 1460.

9. שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שעב סעיף א

הגה: כהן ששוכב ערום, והוא באהל עם המת ולא ידע, אין להגיד לו, אלא יקראו לו סתם, שיצא כדי שילביש עצמו תחלה. אבל אם כבר הגידו לו, אסור להמתין עד שילביש עצמו. ודוקא אם הוא באהל המת, שהוא טומאה דאורייתא ... [ב] כהן שהוא ישן, ומת עמו באוהל, ג צריכין להקיצו ולהגיד לו כדי שיצא (תשובת מהרי"ל סימן ס"ט / ס"ה).

10. שערים מצויינים בהלכה מס' ברכות

כתב המהרש"ק כתשו' טוטר"ד (מהר"ג ח"ב סי' ריא) בש"ץ כהן שהיה מתפלל לפני העמוד ביוה"כ, ובחדר הסמוך לביהמ"ד מת שם משהו אין להגיד לו, ואפי' נתוודע לו אין לו להפסיק תפלתו, דזה ביוון גדול להפסיק התפלה והתיבה ישאר ריקם, וע"ע מה שכתבנו בשמ"ב (ח"ד סי' רב ס"ק יג).